

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
EGÉSZ ÉVRE . . . 16.- K | FÉL ÉVRE . . . 8.- K
NEGYED ÉVRE . . . 4.- K

FŐSZERKESZTŐ :
DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
BUDAPEST, V. SAS-UTCA 20.
TELEFON 108-00.
HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTASSAL DIJSZABÁS SZERINT.

A földgázról.

Maholnap megalakul a *Magyar Földgáz r.-t.* s megkezdí működését az erdélyi földgázmedencében. Az egész akció iniciálója *Stauss Emil György*, aki a Deutsche Bankot képviseli s aki most Budapesten van. Ez az alkalom arra készít minket, hogy mintegy előjáró beszédül kiemeljük a felelősenység homályából azt a beszédet, amelyet egyik jeles műegyetemi tanárunk, *Ilosvay Lajos dr.*, jelenlegi közoktatásügyi államtitkár, a kir. magy. Természettudományi Társulat közgyűlésén tartott. A többek között ezeket mondotta :

Ha az erdélyi metánforrások területén törvényszerű nagy iparokra gondolok, felsőházatok: ha a sors azokon a vidékeken annyi tüzelőanyagot raktározott el a föld gyomrában, miért nem helyezett el közelében elegendő értékű nyersanyagot is, hogy ottmunk teljes lehessen. Mert nyilvánvaló, hogy ilyen ipari élet csak ott lehet, ahol az iparnak nyersanyaga és az ipari termelést segítő energia egy helyen találkoznak, vagy legalább is könnyen és olcsó módon feltalálhatók egymást. Ha ásványi, vagy másféle nyersanyagok a tüzelőanyagtól távol vannak : akkor a bányászásnak, az anyagszállításnak nagyon olcsónak, a forgalombahozásra kedvezőtlen piacoknak a gyártás helyéhez nagyon közel kell lenni, hogy a vállalat az olcsó tüzelőanyagok ellenére is kockázatos ne legyen. Erdélyben a mezőfűt, vagy megfurdandó metánutakhoz éránylag közel csak kősótömzsök vannak. A kőso a nagyiparnak egyik feletőbb fontos nyersanyaga. Azon a vidéke most Marosújvártól szodágyár nukódik, míg Tordán fényes jövővel kecsegtető marónátronsó kler-, valamint klórmészgyártást alapítottak. A kőso előhelyzettségén kívül találjuk az üveggyártásra alkalmas kvarc lelőhelyeit. Kristályos kvarc van Macsacmezőn, Szolnok-Doboka vármegyében ; kvarctuskók lelhetők Felsőporumbákon, Fogaras vármegyében ; kvarchomokok találhatók Brassó mellett Keresztényfalván és tetemes mennyiségű kvarchomok Földvár és Ápaca között. A kvarchoz hasonlóan elég távol vannak a metánban gazdag területektől a különféle ipari célokra feldolgozható anyagok.

A cementnek általánosan ismert szerepe korunk építkezéseiben megérthetőnek vélünk, ha a metánt Tordáig csupán a cementgyártás kedvéért vettetik volna el : mindazonáltal ez 54 km. vezetékbe befektetett tőke hasznathajtó voltát csak akkor látjuk be, ha tudjuk, hogy a marosújvári szodágyártás és a tordai marónátrón- és klórgyártat ugyanez a vezeték látja el metánnal, sőt a vezeték úgy van méretezve, hogy más szükségleteket is kielégíthet metánnal.

Beszélik, hogy a gázutak közelében kísérletek folyának annak eldöntése végett, hogy vajjon a bauxitból, egy többé-kevésbé szennyezett alumíniumhidroxidból nem lehetne-e fémalumíniumot gyártani. A siker-

nek elvi akadályai nincsenek, de az eredmények még ismeretlenek. Egyelőre csak az bizonyos, hogy bauxitunk alumíniumgyártásra nagyon jól használható nyerstermék. Leggyakrabban azt halljuk emlegetni, hogy a metánutak közelében nitrogéntartalmú trágyagyarakat kellene berendezni. E trágyának rendkívüli értékét Angolországban, Belgiumban, Hollandiában, Svéd- és Franciaországban, de Németországban is elég jól ismerik.

Tudomásom szerint Németország szakköréi már tanulmányozzák, hogy a háború alatt az országnak körülbelül 270 ezer tonna nitrogéntartalmú mesterséges trágyaszükségletét hogyan fedezhetik. Hiszen bevételre nem számíthatnak, a belföldi termelés pedig alig üti meg a 130 ezer tonnát. Nyilvánvaló, hogy a Németországban beálló hiányt megérezzük mi is, sőt talán jobban, mint éreztettük addig, amíg a háborúkorra általánosított állótrágyánk mennyiségét legalább 30%-kal nem csökkentette.

Tekintve, hogy állótrágyánk értéke a benne levő kötött nitrogéntől függ, ha azt akarjuk, hogy termőföldjeink a belőlük kivont nitrogén hiányát meg ne érezzék, az állótrágyában bekövetkező hiányt mesterséges trágyával kell pótolnunk. Erre a célra legcélszerűbbnek látszik, hogy mi is nitrogéntartalmú gyarakat alapítsunk. Amár a metánutak közelében ilyen gyarak alapítására a feltételek önként kínálkoznak, mégis jövőjük nem olyan biztos, mint amilyenek első pillanatra gondolhatók. Ha azonban megfontoljuk, hogy körülbelül 15 ezer tonna kalciumcianamid előállítására szükséges elektromosság létesítésére körülbelül 50 millió m³ metánt kell előtölteni : természetes, hogy ennek a termékek gyártása csak úgy lehet jövedelmező, ha a jutányos berendezésen, csekély üzemi költségen kívül a metán ára is rendkívül olcsó. A metán ára a termelési költségnél alacsonyabb már alig lehet s addig, amíg csak a metán elágazások felszabaduló hővel létesítik az elektromosságot, a gyártat veszedelom nem fenyegeti.

Másik jó tulajdonsága a metánnak, hogy kiválóan alkalmas kémiai átalakulásokra, tehát a metán nemcsak fűtőanyag, hanem esetleg valamely kémiai iparnak alapanyaga is. Ez felette becses tulajdonság, mert ennek következtében a metán már több, mint valami segítő energiatároló, azaz hőnek, fénynek, elektromosságnak eszköze. Tagadhatatlan, hogy a metán értéke nő, ha általa hőt, fényt, elektromosságot termelünk. Annnyit örömmel jelenthetek, hogy a József-műegyetemen sokat ígérő kezdeményezések történtek és remélhetjük, hogy e tanulmányok mindig becsületesen fognak válni a magyar tudományosságunknak.

Most folynak a tanulmányok aziránt, hogy a metánt miként kell felhasználni gipsz redukálására. Ennek az eljárásnak rendeltetése a gipszet olyan termékké, pl. kénnt változtatni, amelyből könnyen lehet kénhez jutni. Mithogy Szilágy, Kolozs, Torda-Aranyos, Alsó-Fehérvár és Hunyad vármegyékben vannak gipsztelepek, jogosan remélhetjük, hogy jövőben a kén-

termelés gondjától megszabadultuk addig, amíg ezek a gépezetek ki nem merülnek. A metán redukáló sajátság ugyazótván kijelöl egy kőbányai termékeknek, mint ferromangánnak, ferroszilíciumnak, főm acélfajtáknak előállítására. A metán, oxigénnel előzetve, autogéngeszítésre használható, mert 2400—2600 C-ot lehet vele elérni. A metán értékesítése tekintetében nem nagyon fontos, de azért említésre méltó, hogy a kőestár a gáz sűrítési és bombákban rendelkezésükre bocsátja azoknak, akik tudományos vizsgálatokra kéri, valamint használják az ordélyrészi vasutvonalakon a személykocsik világítására is.

HAZAI HIREK.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter Csizsér István, Gallert Jenő, Siasny Albert, Patsch Ferenc, Kodó Béla, Mazalan Pál, Regula Ede, Kalusa József, Kreffly Mátyás és Nierthi Béla ideiglenes bányagyakormokokat jelen állomáshelyükön való meghagyása mellett a X. fizetési osztályba idiglenes minőségű segédmérnökökké kinevezte.

Géppárok nagyboddása. A vasművekre és géppárokra különösen kedvező hatott a háború. Egész természetesen ez a Weiss Manfréd-féle gyáraknak, amelyek pártalan megbízhatósággal szolgáltak ki a hadsereget ugy üzleti megbízhatóság, mint a szállított muníció és élelem kifogástalan volta tekintetében. Weiss Manfréd a maga kifogástalan jellemét és, mondhatni, egyszerű egyéniségét nyomatékoztatta minden egyes termékére. Az ő konszerv- és löszergyárainak terjeszkedése, nagyboddása minden orvított és nélkül való természetesen folyamán a háborúnak. Csepelvizetgen egész imponáló gyáraváros keletkezett, amelynek füstölő okádó kőművei — ha az ember a Déli-vasuton utazik — imponálóan hatnak az utazó fantáziájára, aki májdon a Rajna mellett, Eszében képezi magát, ha a Duna mentén mepillantja a Weiss Manfréd gyártelepeit.

Ugyanez a konjunktúra lendítette fel, ha nem is oly pártalan mértékben, a Magyar Gep- és Fegyvergyár Soroksári-útj telepeit, míg a kistarcsai vagongyár főképp a vagonkeretelnek juttatott nagyobb Máv. kocsimegrendelésnek is köszönhető részben felvirágzását. De terjeszkedik a szentlőrinci Lipták gyár is, amelynek létesítője szintén egy erős energizáló dolgos ember, Lipták Pál dr., aki éjt-napot egybevetve dolgozik, mióta az esztő tudja s teremtetett egy olyan erős gyári üzemet a semmiből, ami nemcsak neki válik becsületére, hanem az egész országnak is.

Áremelkedések Angliában. Az Economist-ban olvassuk, hogy Angliában sem rózsásak az állapotok. A cukorfinomítók ugy Angliában, mint Skótszországban beszüntették üzemüket, mert nem kaptak nyerscukrot a kormánytól. A gabona és más élelmiszerek szembeéltő áremelkedést mutatnak. A buzenyók és gabona ára most még egyszer annyit, mint volt 1914 júliusában s általában mondhatni, hogy kb. 180%-os az áremelkedés mennyisége.

Úrkány-zsilvölgyi részvénytársaság 21. közgyűlése elé érkezik f. évi április 1-én s a 16 millió alapítóké mellett 37 1/2 millió vagyon mutat ki. Ebben a bányabirtokok, telkek és épületek 11 millióval, míg a bányaberendezések, gépek és leltár 10 1/2 millióval szerepelnek. A bányavállalat erdőbirtokai 1/4 millió értékét képviselnek, a felhalmozott készletei csaknem 200 ezer koronát. Ugyannyi készpénze is van a vállalatnak több mint 1/2 millió értékű papír-állomány mellett, míg az adóknak künnevo pénze is kitesz 3 1/4 milliót. A bányavállalat tulajdolevőleg erős közüzemet is tart fenn, amelynek melléktermékeit, a benzolt, kátrányt és kénsavas ammóniakat is értékesíti és ez is garantiálja a tulajdonképpeni szénbányászati eredő nyereségeket, amely együttvéve közel 2 millió koronát jelentett az 1915. évben. A 2 millió

évi nyereség a 16 millió alapítóké mellett közel 12 milliót tartalmazólapot produkált, ami világos bizonyítéka ezen szénbánya jól fundált volíának és a szakavatott vezetésnek. Ha ezzel szemben a költségeket vesszük számba, azt látjuk, hogy atánylag nem is nagy igazgatási költséggel érik el ezt a lényes eredményt. Mindössze 1/4 millióba kerülnek az e címen elkönyvelt tételek, mikor az üzem- és a számlák megaladják a 2 millió koronát.

Aranybányák angol kézben. 250 arany-és platinahányt vásárolt össze az Uralfan egy Visnevitzi nevű úr, aki angol szindikátus megbízásából jert el. A szindikátusban van ugyan némi kaliforniai ébér is, de tulajdon részben angol emberek érdeklátársága az egész. A bányákra jelentkezett néhány orosz vevő is, de perazé csak nem bírtak érvényesülni az angol tőkével szemben. A 250 bánya kiterjedése minitge 65 ezer hektár s középszerül fizettek ki. Ez a hír fontos iránymutatást jelent az orosz politikai életben. Tudni kell azt, hogy az orosz kormányzat valami hitbetétel makedassággal gátolta meg mindenkor az idegen tőkének az urali bányavidékre való bejöttelét. Most egyszerűen tiltetzi magát az orosz ajánlattevőkről s annak dohta oda, aki egyszerűen többet adott érte. Az orosz finandciák nagyra gyatraán állhatnak.

Magas szénárk Dél-Franciaországban. Több ízben adtuk már hírt tudósítónk jelentései nyomán az ontente-batának mikénti szénolátásáról. Most Bernből jerteli levelezőnk, hogy az angol szénára Dél-Franciaországban csakugyan hallatlan mértékben emelkedett. Ez a rendkívüli áremelkedés a Petite Girande című lapban olvasható. A glasgowi szén telár 15 frankba került a háború előtt, Bordeauxz 6 frankba került a tavár és most csak a fuvar 60—62 frankba kerül. Ehhez járulnak még felberek és a rossz penzárfolyam, ami még körülbelül 20 frankból drágítja meg a szénét. Egyezvól tononként körülbelül 73—76 frank felatár kell számitásba venni s ebben még nincs benne a szén értéke, ami egymagában 32 frank. Anitot már a multkor is írtuk, drágább a szén tonnánként, mint 100 frank. A drága angol és az oleó belföldi szén árárt törvényes utakon valamelyes kiegyenlítéssel kintak árnyoitanit, de ennek nem volt eredménye. Hogy most valamizéppen mégis leszállítsák a szénárkat, azon vannak, hogy a Dél-Franciaországba szoló küdemények vasuton to-ábitattassanak. Ezzel csak annyit értek el, hogy a szén tonnája szárazföldi uton 43 shillinggel oleóbb lett, mint a tengeri uton szállított szén. De ez se használó okot, mert ott van a vagonhiány, amely lehetetlenlé teszi, hogy minden szállitmány szárazföldi uton menjen.

Német bányák fuziója. Már adtuk hírt arról, hogy az esseni szénmedencében a Dorstfeld bányatársaság milyen tekintélyes erőre tett szert egyesülés útján. Nem kevesebb, mint 25 millió márkára emelkedett a hatmillió alapítóké. Igaz ugyan, hogy a felügyelő-bizottság nem akarta a hozzájárulását megadni az egyesüléshez, ha csak 950 bányarészjegy nem áll rendelkezésre. Az új egyesülés már f. évi január hó 1-ki oszlaték felvételére jogosította a részjegy-tulajdonosokat. A közgyűlés elé terjesztett évi jelentés szerint a mult évben közel 2 millió tonna volt a termelés s az évet 3 1/2 millió márká felesleggel zárták s 10%-os osztalékot fizettek.

A cikkeknek ásványtosege március 14-én Berlinben ülést tartott, amelyen az árviszonyokat tárgyalták. A meggyeződés alakult ki, hogy az árak ujabb emelését elzárkózni nem lehet. Elfogadták azt a javaslatot, hogy a fogyasztók részára osok azt a mennyiséget szolgáltatják ki, amennyinek eladását arra a hónapra már előre preliminarák. Spokulációra való vételék, azaz olyanok, amelyekkel az volt a cél, hogy a cin-szindikátus árpolitikájával szemben előre fedjék magukat, el fognak maradni. Mint nagyfogaztú,

Válság a káli iparban. A németországi káli-művek-ameyekbe 100 es 100 millió tőkek vannak beruházva, válság előtt állnak. Attól tartanak, hogy a beruházott tőkek egyáltalán nem fognak kamatozni. Nem azért, mintha talán a kereslet csökkent volna, vagy az előállítás ütközne nehézségekbe. Nauer Emil, az egyik legnagyobb káli-iparos a Sigmundshall alkáli-művek összejövetelén annak a nézetének adott kifejezést, hogy a legújabb káli-törvév fogja tönkretenni Németország virágzó káli-iparát. Ennek megváltoztatására irányul most a mozgalom.

Transvaal aranytermelése. Transvaalban az év februárjában az összes aranytermelés 3,201,000 font sterlinget tett ki. Az elmúlt hónapban a Transvaal Chamber of Mines név alatt egyesült bányák együttesre 3,201,000 font értékű aranyat termeltek. Ez év januárjában valamivel több volt a termelés értéke. Azonban, hogy az angol államkincstárnak nagy szüksége lehet az aranyra a minden eszközzel forszirozza a termelést, legjobban mutatja az, hogy a tavalyi februári termeléssel szemben az idei február majdnem 1/3 millió font emelkedést mutat.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Befreiung des Metallgewerbes von der englischen Preisnotiz. Bei der Beratung des Etats der Handels- und Gewerbe-Verwaltung im preussischen Abgeordnetenhaus ist von verschiedenen Seiten anerkennend auf die Bestrebungen hingewiesen worden, die deutsche Industrie und den deutschen Handel von fremdländischen, namentlich feindesländischen Beeinflussungen unabhängig zu machen. Diese Bestrebungen haben auf einem wichtigen Gebiete, nämlich in dem Geschäftszweige der Metallindustrie, bereits zu einem erfreulichen Erfolge geführt. Bisher war für den gesamten Weltverkehr in Kupfer die Londoner sogenannte *best selected*-Notiz massgeblich. Obwohl der Handel in Kupfer längst nicht mehr seinen Mittelpunkt an der Londoner Börse hat, der Weltmarkt vielmehr in grossem Umfang von deutschen Metallhäusern versorgt wird, brachte bis zum Kriege die Gewohnheit es mit sich, dass die grosse deutsche kupferbrauchende Industrie bei ihren Abküssen von jener, durch einen engen Interessentenkreis in London festgestellten Notiz ausging.

Nach Kriegsbeginn haben die Vertreter der kupfererzeugenden und -verbrauchenden Industrien in gemeinsamer Arbeit mit dem am Berliner und Hamburger Börsenhandel beteiligten Metallfirmen Beratungen gepflogen, welche die Schaffung einer deutschen Elektrolytnotiz zum Gegenstande hatte. Diese Beratungen haben nunmehr das Ergebnis gezeitigt, dass künftig in Berlin, unter Mitwirkung der genannten Kreise, eine Elektrolytnotiz zur Feststellung kommen wird, die zunächst für das deutsche Metallgewerbe massgebend sein und hoffentlich in kurzer Zeit Weltgeltung erlangen wird. Auch für die übrigen Metalle soll dem deutschen Handel künftig in gleicher Weise die Unabhängigkeit von England geschaffen werden. Bekanntlich hat der Vorstand der Berliner Metallbörse bereits beschlossen, den Handel an der Berliner Börse auf Aluminium, Antimon und Zink auszudehnen.

Zur Fusion Essener Steinkohlenbergwerke Gewerkschaft Dorstfeld wird mitgeteilt, dass die Verwaltung der Essener Steinkohlenwerke zur Durchführung der Fusion den Aktionären den Antrag unterbreitet, das Aktienkapital der Gesellschaft um 6 auf 25 Millionen Mark zu erhöhen. Die neuen Aktien sollen vom 1. Januar 1916 ab dividendenberechtigt sein. Der Aufsichtsrat behält sich jedoch vor, der Generalversammlung das Angebot nicht zur Annahme zu empfehlen, wenn nicht bis zur Generalversammlung mindestens 950 Kuxe zur Verfügung gestellt sind.

Die Kohलगewinnung Belgiens in 1915. Aus den jetzt vorliegenden Daten über die Gewinnung Belgiens an mineralischen Brennstoffen für das Jahr 1915 ergeben

sich für die einzelnen Bergbaubezirke folgende Produktionsziffern:

Bergbaubezirk Lüttich:	Steinkohlen	4,010.640 To.
	Koks	90.925 "
	Briketts	384 041 "
Charleroi:	Steinkohlen	5,976 263 "
	Koks	129.974 "
	Briketts	773.174 "
Mons:	Steinkohlen	4,257.269 "
	Koks	264 182 "
	Briketts	45 410 "

Insgesamt betrug die Steinkohlenförderung in den genannten drei Bezirken im Jahre 1915 14,238.172 To. In allen drei Revieren hat die Kohlenförderung im Jahre 1915 eine rasche Entwicklung genommen: Während die Förderung im Bezirk Lüttich im ersten Vierteljahr erst 835.000 To. betrug, stellte sie sich im letzten Viertel des Jahres bereits auf 1,033.701 To.; im Bezirk Charleroi ist sie von 1,270.540 To. im ersten Viertel auf 1,797.371 To. im letzten Vierteljahr gestiegen; im Bezirk Mons betrug sie im ersten Viertel nur 844.697 To., im letzten dagegen 1,279.456 To. Die Briketterzeugung hat sich im Lütticher Bezirk von 85.195 To. im ersten Vierteljahr auf 125.176 To. im letzten gehoben, im Bezirk Charleroi ist sie sogar von 75.000 To. auf 369.995 To. angewachsen. Vergleichsweise sei erwähnt, dass die Kohlenproduktion Belgiens im letzten Friedensjahr 1913 insgesamt 22,8 Millionen To. betrug. Die Koks-gewinnung stellte sich in diesem Jahr auf 3,4 Millionen To. und die Briketterzeugung auf 2,6 Mill. To.

Schulz & Co.
G. U. L. M. E. R. N. O. K.
GYÁRKÉMÉNYEK-KAZÁNBÉFALÁZÁSOK.
BUDAPEST VII. ARÉNA ÚT. 80. SZÁM. TELEFON 1524-1525
SCHULZ
602TEGLAGYÁRAM. R. T.

KRAYÉR FILE
ROZSDAVEDŐ
HIDFESTEK.
KRAYÉR ÉS TÁRSA
GÁZS. ÉS IRÓ. LEVÉL. SZÁLLÍTÓ.
FESTÉK-ÉNECE-LAKÓ-GYÁR
BUDAPEST (KRAYÉR FÉSTÉKUDVAR).
VI., Váci-ut 33.